

вається з однієї з центральних міських автомагістралей – вулиці Весніна.

ТУРИСТИЧНЕ ОСВОЄННЯ РЕЗЕРВНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ СЕЛА МЕЧНІКОВО ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Бусел А.О.

Науковий керівник – Вітченко Д.М., ст. викладач

Висновки науковців доводять, що негативні аспекти технічного прогресу та урбанізації привели до відчутних деформацій довкілля.

За дослідженнями соціологів, у суспільстві накопичується втома від техногенної цивілізації, виникає потреба у поверненні до природи, відриву на певний час від урбанізованого середовища. Це обумовило появу нових форм активного дозвілля у векторі «історія – екологія». Увагу туристів все більше привертають периферійні аграрні території, котрі до недавнього часу не вважалися рекреаційними зонами.

Тяжіння сучасних проявів туристичної діяльності до територій рекреаційного резерву часто обумовлене розташованими в сільській місцевості об'єктами культурної спадщини й їх комплексами та пов'язане зі створенням на їх базі екологічно-просвітницьких, рекреаційно-туристичних центрів. Значно підвищуючи рекреаційний потенціал, вони створюють передумови для покращення економіки регіонів та реабілітації місцевих об'єктів культурної спадщини.

Прикладом такого комплексу об'єктів культурної спадщини служить територія колишньої садиби Мечнікових у с. Мечнікове Токарівської сільської ради Дворічанського р-ну Харківської обл. Село Мечніково (первісна назва Панасівка) в 19 ст. було у власності відомої дворянської родини Мечнікових. В селі пройшли дитячі роки майбутнього Нобелівського лауреата в галузі фізіології та медицини (1908 р.), всесвітньовідомого науковця І.І. Мечнікова (1846-1916 рр.).

Збережена історико-культурна спадщина та природні об'єкти на території села представлена комплексом об'єктів таких видів:

- Садово-паркового мистецтва: залишки парку 19 ст. із ставком та криницею;

- Ландшафтні: прилеглий природний степовий ландшафт із чапоподібними балками, пагорбами та рукотворним 200-х літнім дубово-ясеневим лісом на південно-західній околиці села;

- Історичні: руїни людської (будинку для прислуги); льох із циліндричним цегляним склепінням, рештки стін садибного будинку Мечнікових 19 ст. включені у більш пізню будівлю. Не збереглися госпо-

дарські будівлі садиби. Будівлі колишньої панської садиби формували великий господарський двір садиби, який зараз зайнятий ділянками приватних садиб мешканців села.

- Археологічні: 11 курганів, розташовані навколо села.

Руйнування об'єктів комплексу споруд садиби Мечнікових актуалізує проблематику його реставраційного відтворення згідно положень Порядку відтворення визначних пам'яток архітектурно-містобудівної спадщини. У відтвореному за аналогами садибному будинку має розміститися музей родини Мечнікових. Так само можуть бути відтворені втрачені паркові об'єкти. Але реалізації цього підходу заважає брак наявних іконографічних та описових матеріалів.

До того ж, накопичений науково-практичний досвід свідчить, що реконструкції не можуть замінити артефакту, втрачену матеріальну структуру об'єкту культурної спадщини відновити неможливо.

Але можна культивувати туристичну функцію села, спираючись на збережену історико-культурну спадщину та природні ресурси.

Село включено у туристичний маршрут «Золоте кільце України». У селі активно розвивається зелений туризм: діє гостьова садиба «Родинна хата». В сільському клубі відкрита музейна експозиція присвячена родині Мечнікових, проводяться виїзні наукові читання та концерти присвячені пам'яті І. І. Мечнікова. Планується проведення літніх практик студентів-біологів та художніх пленерів.

Ці культурні явища у недалекому майбутньому, при стабільному розвитку, можуть сформувати на території села і сільської ради нові типи рекреаційних об'єктів: оздоровчі центри ароматерапії та іпотерапії, експедиційні бази науковців (археологів, біологів), впорядковані території для проведення масових заходів екологічного спрямування (етнічних фестивалів, виїзних наукових семінарів, тощо) біля території пам'яток культурної спадщини та природи.

Опрацювання цих типів об'єктів розкриває широкі можливості для освоєння та використання резервних рекреаційних земель із застосуванням сучасних архітектурних концепцій застосування переосмисленої культурної спадщини регіону й принципів екологічної архітектури та буде апробоване в дипломному проєкті бакалавра на кафедрі містобудування ХНУМГ ім. О.М. Бекетова.

Тема проєкту – туристичний центр, поєднує у собі вищевказані функції готелю, оздоровчого та екологічно-просвітницького центру, експедиційної бази науковців та студентів (археологів, біологів, етнографів, тощо), місця проведення виїзних наукових семінарів, масових заходів екологічного та культурного спрямування.